

Viata secretă a lui Hristos

scrie că evreii au fost alungați din Cetatea Eternă de împăratul Claudius în anii 40-50 din cauza agitației provocate de un anume „Chrestos”. Istoricul roman Tacitus folosește același nume; în timp ce contemporanul său, scriitorul Plinius cel Tânăr, evocă extensiunea creștinismului în Asia Mică. Dar aceste surse nu spun nimic de Iisus însuși. Ele aduc mărturie doar despre nașterea și dezvoltarea unei religii noi. „În rezumat, sursele principale sunt de origine creștină, având o vechime și o credibilitate mult superioare documentului Noul Testament”- conchide teologul elvețian Daniel Marguerat. Pentru istoric, informațiile fiabile sunt foarte puține. Totuși, istoricul Maurice Sartre observă că „mărturiile relativ concordante ale surselor creștine cele mai vechi sunt suficiente pentru a stabili istoricitatea lui Iisus” și adaugă că „pentru mulți oameni ai Antichității, dispunem de o documentație mai precară decât despre Iisus și la fel de puțin credibilă a priori, fără ca nimeni să se gândească să pună la îndoială existența lor”.

Trebuie să precizăm că trăsăturile principale ale personajului Iisus nu au nimic excepțional în această perioadă, când în Palestina se aud vocile a numeroși profeți evrei proveniți din mișcările mesianice și apocaliptice, anunțând apariția pe pământ a lui Mesia (Mântuitorul, trimisul lui Dumnezeu) și a unei lumi noi. Astfel, istoricul nu poate decât schița un portret: un personaj numit Iisus s-ar fi născut între anii 6 și 4, tocmai înainte de moartea lui Irod cel Mare și ar fi murit între anii 30 și 33, probabil în momentul Paștelui evreiesc. Acest personaj ar fi parcurs Galileea și regiunile învecinate ținând cuvântări în fața mulțimilor și etalându-și talente de vindecător. Istoricul se oprește aici. Ceea ce, trebuie să o recunoaștem, e foarte puțin.

Cine a fost Maria Magdalena?

„Femeia stând la dreapta lui Iisus era tânără, cu aerul de femeie cuminte și modestă, cu plete roșcate superbe, și mâinile puse cu modestie pe masă. Aceasta să fie femeia care, ea singură, avea puterea să prăbușească biserica? - Dar cine e? întreabă Sofia. - E Maria Magdalena. (Din romanul „Codul lui Da Vinci” de Dan Brown).

Oare cine a fost Maria Magdalena? La drept vorbind, ea nu e un personaj prezent în Evangheliile: niciuna nu evocă o femeie purtând numele Maria Magdalena. Se pare că ar fi un „coctail” alcătuit din trei femei evocate în Scripturi: Maria din Magdala, care apare de mai multe ori alături de Iisus și este prezentă lângă crucea unde Hristos era răstignit și apoi la mormântul acestuia; Maria din Bhetania, care este sora Martei și a lui Lazăr, cel pe care Iisus l-a înviat din morți; și, în fine, femeia supranumită „păcătoasa neguțătoare de parfumuri”, care, potrivit Evangheliei lui

Tablou pictat de Johann Christof Haas (secolul XVIII), înfățișând-o pe Maria Magdalena pregătindu-se să spele picioarele Mântuitorului

Luca, l-a uns pe Iisus în timpul ospățului din casa lui Simon Fariseul. Sinteza celor trei femei într-una singură, numită Maria Magdalena, a fost oficializată de Papa Grigore cel Mare în anul 591. La urma urmelor, Maria Magdalena nu este deci decât produsul unei confuzii (voluntare?) între mai multe figuri. Prostituată pocăită, ucenică a lui Hristos, moștenitoare bogată a regiunii lacului Tiberiada, salvată de la lapidare, Maria Magdalena e toate acestea laolaltă.

Acest personaj hibrid și himeric, adoptat de tradiția creștină, este departe de litera Evangheliilor. E dificil însă de a face din Maria Magdalena un personaj pe care să-l fi cunoscut cu adevărat Hristos. Totuși, „în Evangheliile, femeile au două mari defecte. Nu numai că ele nu sunt întotdeauna la fel de bine individualizate ca bărbații, dar ele au și o propensiune supărătoare de a purta numele de Maria”, scrie Regis Burnet, în cartea sa „Maria Magdalena, de la păcătoasa pocăită la soția lui Iisus” (apărută în 2005).

Confuzia este deci, fără îndoială, pardonabilă, dar rămâne o eroare.

Soț și soție?

„Sofia citi cu voce tare: „Și salvatorul avea ca tovarășă pe Maria Magdalena. Ea era preferata lui Hristos, care o săruta adeseori pe gură” ... Așa cum vor confirma toți specialiștii, în arameană, cuvântul tovarășă înseamnă soție”. (, Codul lui Da Vinci”)

Pentru a susține teza mariajului Mariei Magdalena cu Iisus, Dan Brown citează, din Evanghelia lui Filip, un text apocrif descoperit în 1945 la Nag Hammadi, în Egipt. Or, contrar celor sugerate de scriitor, acest text nu este redactat în arameană, ci în limba coptă. Chiar și acest detaliu slăbește demonstrația lui Brown, care suferă însă de o altă mare slăbiciune: textele descoperite la Nag Hammadi datează din secolul IV și provin de la o comunitate gnostică, care are în vedere mântuirea, rezervată doar celor inițiați, prin cunoașterea personală a lui Dumnezeu, și pentru care sărutul pe gură era modalitatea de a transmite suflarea cunoașterii. A pretinde că ar fi vorba de un sărut între îndrăgostiți este deci aici o pură extrapolare.

În fine, autorul „Codului lui Da Vinci” se sprijină pe un alt text sugerând că Maria din Magdala ar fi fost tovarășa în sensul marital, de tovarășă de viață a lui Hristos. În Evanghelia lui Ioan, Maria din Magdala descoperă că mormântul lui Iisus e gol și este primul martor al Învierii acestuia. În acest episod, ea este prezentată ca „apostolul apostolilor”, cea care are misiunea de a aduce vestea cea bună celor 12 ucenici care fugiseră după arestarea lui Iisus. Această manieră de a o etala pe Maria în fața evenimentelor poate fi oare considerată ca o probă?

Mordillat și Prieur apreciază că această insistență asupra prezenței femeilor are funcția tocmai de a sublinia că Iisus nu a avut soție.

De la o vreme, o serie de scriitori și cercetători fac mare succes la public, pretinzând în lucrările lor că Iisus Hristos și Maria Magdalena au avut copii împreună, iar acest fapt ar reprezenta o taină a tainelor păzită cu strășnicie de biserică.

Pe această teză se bazează și intriga cărții lui Dan Brown, devenită best-seller, „Codul lui Da Vinci”, vândută în întreaga lume în circa 40 de milioane de exemplare.

Această „taină a tainelor” nu trebuie nici combătută, nici acceptată din capul locului. Riscul de a cădea în capcană apare și într-un caz, și în celălalt. Căci problema care se pune înainte de toate este dacă ea are sau nu are sens. Cine a fost Maria Magdalena? Pe ce argumente se bazează afirmația că ea ar fi fost mama copiilor lui Mesia? Care a fost rolul exact al Bisericii în această istorie? Iată răspunsurile și argumentele, sintetizate de revista „Science et Vie”.

Ce se știe despre Iisus?

„Iisus-Hristos a exercitat o influență absolut stupefiantă, este probabil liderul cel mai charismatic din toate timpurile.” (Codul lui Da Vinci)

Prima întrebare care se ridică, pe bună dreptate, este aceasta: Cine a fost Iisus? În fond, ce se știe despre acest personaj istoric? Și cum s-a ajuns la ce se știe?

„Contrar a ceea ce cred unii sau ar dori să creadă, creștinismul nu a lăsat alte urme în Antichitate decât niște cărți. Nici vestigii, nici relicve, nici imagini: doar text”, reamintesc Gerard Mordillat și Jerome Prieur (în cartea lor „Iisus după Iisus”), care se străduiesc de ani de zile să confrunte figura lui Hristos cu probele realității istorice.

Izvoarele documentare cu privire la Iisus pot fi clasificate în două categorii distincte. De o parte, scrierile creștine, pe care istoricul le examinează cu prudență, pentru că ele au ca scop să propage credința în Hristos. De altă parte, este vorba de o serie de mențiuni risipite în textele non-creștine. Din primele texte fac parte cele patru Evangheliile, care pot fi datate grație analizelor filologice. Evanghelia lui Marcu a fost redactată pentru prima dată în anul 65 d.H. Evangheliile lui Luca și Matei sunt mai târzii, dar inspirate, se pare, după o sursă pierdută datând din anul 50 d. H. În fine, Evanghelia lui Ioan a fost scrisă în jurul anului 95 d.H.

Cele patru Evangheliile sunt astăzi considerate, chiar de către Biserică, pseudoepigrafe, adică atribuite pe nedrept unor martori direcți ai vieții lui Iisus. Adăugăm la aceste scrieri, Actele Apostolilor atribuite lui Luca (75-85 d.H) și Scrisorile lui Pavel (între 50 și 64 d.H) care nu l-a cunoscut pe Iisus și nu dă decât puține elemente din biografia lui Mesia. În afara acestor texte canonice (scrieri considerate sfinte de către Biserică), există și alte scrieri apocrife, cum ar fi Evanghelia lui Toma și Evanghelia lui Petru. Acestea din urmă sunt documente mai târzii și furnizează informații mai mult despre viața primilor creștini și credințele lor decât despre Iisus însuși. Cât despre manuscrisele de la Marea Moartă, găsite în 1947 în Israel, ele nu fac nicio mențiune despre Hristos sau despre creștini, contrar celor presupuse de Dan Brown.

Izvoarele scrise non-creștine sunt mai puțin instructive. Mențiunile consemnate în „Antichitățile iudaice” ale istoricului evreu Flavius Iosif (secolul I d.H) sunt considerate de către cei mai mulți drept adaosuri ulterioare la scrierile creștine.

În literatura Romei antice, biograful latin Suetonius